

Mededeling aan het AB

Van	Dagelijks Bestuur	Corsanr.	porten/2016.10383
Onderwerp	Evaluatie van het financieel beleid		
Agendapuntnr.	3.3	AB-vergadering	7-12-2016

Samenvatting

Ambtelijk wordt een evaluatie doorgevoerd van het financieel beleid, waarbij de opties tot aanpassing van het financieel beleid nog niet zijn uitgekristalliseerd.

Deze mededeling strekt tot informatie van de stand van zaken alsmede tot het delen van de onderwerpen waarop een aanpassing van het financieel beleid wordt voorbereid. Deze aanpassingen zullen een kosteneffect hebben op de begroting van het WBL en dus mogelijk ook op de bijdrage van het Waterschap Limburg en vraagt derhalve om het afstemmen van varianten en dekkingsmogelijkheden.

De volgende mogelijke aanpassingen zijn onderzocht met aangeven van de daaraan gekoppelde financiële effecten:

1. verlengen afschrijftermijn bouwkundige investeringen van 25 naar 30 jaar en verkorten afschrijftermijn procesbesturing van 15 naar 10 jaar :	-/- € 271.000 op korte termijn
2. verhogen grensbedrag investering van € 20.000 naar € 50.000	€ 0
3. niet langer activeren van uren besteed aan voorselectie investeringsprojecten	+ € 300.000
4. activering bouwrente beperken tot projecten > € 2,5 mln en looptijd > 1 jaar	+ € 150.000

Het tweede punt is kostenneutraal.

De kosteneffecten op de punten 1, 3 en 4 zijn afhankelijk van de hoogte van de rekenrente. Gerekend is met 3,1% zijnde het percentage gehanteerd in de Meerjarenraming.

Op basis van deze uitgangspunten leidt het eerste punt tot een verlaging van de netto kosten. Het derde en vierde punt leiden op korte termijn tot een verhoging van de kosten en op lange termijn tot een verlaging van de kosten.

Verlengen afschrijftermijn bouwkundig van 25 naar 30 jaar Verkort afschrijftermijn procesbesturing van 15 naar 10 jaar Rentevoet 1,1%						Verlengen afschrijftermijn bouwkundig van 25 naar 30 jaar Verkort afschrijftermijn procesbesturing van 15 naar 10 jaar Rentevoet 3,1%					
	Investering jaarlijks	gemidd 10 jaar	gemidd 20 jaar	gemidd 30 jaar	gemidd 40 jaar		Investering jaarlijks	gemidd 10 jaar	gemidd 20 jaar	gemidd 30 jaar	gemidd 40 jaar
procesbesturing	660	116	71	42	27	procesbesturing	660	108	51	19	1
bouwkundig	11.604	-409	-751	-848	-556	bouwkundig	11.604	-379	-640	-632	-249
		-293	-680	-806	-529			-271	-589	-613	-248

Niet meer activeren van: - uren besteed aan voor-selectie investeringsprojecten - bouwrente tijdens de bouw bij projecten < € 2,5 mln Rentevoet 1,1%						Niet meer activeren van: - uren besteed aan voor-selectie investeringsprojecten - bouwrente tijdens de bouw bij projecten < € 2,5 mln Rentevoet 3,1%					
	Investering	gemidd 10 jaar	gemidd 20 jaar	gemidd 30 jaar	gemidd 40 jaar		Investering	gemidd 10 jaar	gemidd 20 jaar	gemidd 30 jaar	gemidd 40 jaar
electro-mech. bouwkundig	7.736 11.604	-75 -65	-129 -120	-145 -161	-158 -200	electro-mech. bouwkundig	8.000 12.000	-92 -94	-152 -167	-169 -216	-183 -262
		-141	-250	-306	-357			-187	-319	-385	-445
extra exploit.kn Saldo		450 309	450 200	450 144	450 93	extra exploit.kn Saldo		450 263	450 131	450 65	450 5

Bij een stijgend rentepercentage wordt een kortere afschrijvingstermijn gunstiger. Bij een lager rentepercentage dan 3,1% is een langere afschrijvingstermijn gunstiger.

Argument voor de wijzigingen onder derde en vierde punt is met name dat deze kosten, niet verbonden aan de daadwerkelijke realisatie van projecten, niet onnodig naar de toekomst moeten worden geschoven. Die handelwijze sluit ook beter aan bij de handelwijze van collega-waterschappen.

Bij een rentevoet van 3,1% alsook bij een lagere rentevoet, is het exploitatie-effect voor de punten 3 en 4 op termijn kostenneutraal. Echter ook hier geldt, naarmate de rentevoet lager is, is deze termijn langer.

Spanningsveld is uiteraard hoe in dezen om te gaan met de aanbevelingen op grond van de evaluatie.

In plaats van de gegeven aanbeveling, zou nog gekozen kunnen worden voor verlengen afschrijvingstermijn bouwkundig van 25 naar 40 jaar, zodat die meer in lijn komt met de technische levensduur en de afschrijvingstermijnen van collega waterschappen. Een langere afschrijvingstermijn wordt daarbij ondersteund door de flexibiliteit (hergebruik op andere locaties) die mogelijk wordt gemaakt met het nieuwe verdygo-concept. Echter dan worden de afschrijvingslasten ook weer verder naar de toekomst geschoven, waardoor de vrijheid om veranderingen door te voeren – vanuit financiële optiek – minder is. Er kan dan minder snel worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.

Vraag is ook of een exploitatieresultaat van WBL gebruikt mag worden om de extra kosten als gevolg van dit gewijzigd beleid op te vangen; creëren van bufferend vermogen bij WBL.

Aan de bovenstaand genoemde punten zijn daarnaast nog de volgende onderzoekspunten gerelateerd:

- vergroten van de flexibiliteit voor het doorvoeren van nieuwe ontwikkelingen in de bedrijfsvoering, door het hanteren van kortere afschrijvingstermijnen voor innovatie gevoelige investeringen;
- een jaarlijks wisselend investeringsniveau leidt tot jaarlijkse schommelingen in de kapitaallasten, hetgeen op gespannen voet staat met de wens tot een zo vlak mogelijk verloop van de exploitatielasten (en dus ook van de kapitaallasten). Welke opties zijn er om deze effecten op elkaar af te stemmen;
- de mogelijke ontwikkeling van een verdergaande samenwerking in de waterketen en de verkenning naar mogelijkheden voor volledige energieneutraliteit zijn twee voorbeelden van ontwikkelingen die tijdelijk tot extra exploitatiekosten leiden doch niet zijn opgenomen in de begroting van het lopende of eerstvolgende jaar. Een doortastend en flexibel optreden is in dergelijke gevallen echter wenselijk. Hoe kunnen voor dit soort activiteiten middelen worden gereserveerd om sneller te kunnen reageren op deze en andere innovatieve ontwikkelingen en strategische thema's.

De agendering van het voorstel tot aanpassing van het financieel beleid zal, inclusief afwegingen en voorstel, volgend jaar aan het nieuwe Algemeen Bestuur (bestuur Waterschapsbedrijf Limburg) worden voorgelegd.

Toelichting

Strategische relevantie/Beleidsgevoeligheid

Naar aanleiding van de evaluatie van de Nota Financieel Beleid is ook de samenhang met de inhoud van de "Verordening beleids- en verantwoordingsfuncties Waterschapsbedrijf Limburg" (verordening ex artikel 108) bekeken. Tevens is een vergelijking gemaakt met de wijze waarop bij de waterschappen in Nederland invulling wordt gegeven aan deze samenhang.

Dit heeft geleid tot een opzet waarbij vanuit een bijgestelde versie van de "Verordening beleids- en verantwoordingsfuncties Waterschapsbedrijf Limburg", voor de uitwerking van specifieke onderwerpen, wordt verwezen naar de volgende nota's:

- beleidsnota Activa
- beleidsnota Reserves en Voorzieningen
- kadernota Risicomanagement Waterschapsbedrijf Limburg (AB 7-12-2011)
- financieringstatuut (treasury)
- nota kostentoekening.

De punten die voorheen werden behandeld in de nota Financieel Beleid, worden in de nieuwe opzet behandeld in de bovenstaand genoemde afzonderlijke nota's. De voormalige Verordening beleids- en verantwoordingsfuncties Waterschapsbedrijf Limburg (AB 27-5-2008), nota Financieel Beleid (AB 8-12-2010), het Treasurystatuut (8-12-2010) komen derhalve te vervallen.

Toelichting met betrekking tot de evaluatie financieel beleid

Alvorens op de evaluatie in te gaan, worden eerst een aantal relevante begrippen toegelicht:

- **Wanneer is sprake van investeringen**

Investerings uitgaven waarvan het nut zich uitstrekt over meerdere jaren en waarvan het ook wenselijk is de lasten van de aanschaf over meerdere jaren uit te spreiden; daarom worden de kosten van een investering op de balans opgenomen en door middel van jaarlijkse afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht. Het op de balans opnemen van de kosten van een investering noemen we activeren.

De activering van investeringsuitgaven leidt ertoe dat de kosten door middel van afschrijvingen over meerdere jaren worden verdeeld. Bij activering wordt een onderscheid gemaakt tussen individuele investeringen en investeringsprojecten.

- Bij individuele investeringen is sprake van de aanschaf van een goed met een meerjarig nut. Het activum wordt dan kant en klaar aangeschaft. Voorbeelden zijn aankoop materieel, bedrijfsauto's, software, centrale hardware + systeemprinters, de projectmatige aanschaf/ vervanging van automatiseringsobjecten (hard- en software), projectmatige vervanging van kantoorinventaris;
- Bij investeringsprojecten gaat het om het vervaardigen van een vast activum door de aanschaf van goederen en diensten. Voorbeelden zijn aanleg transportleiding, bouw van een zuiveringsinstallatie, slibverwerkingsinstallatie, kantoorgebouw. Tevens behoort hiertoe ingrijpend onderhoud/ renovaties waarbij het actief wordt aangepast, gedeeltelijk vervangen, of vernieuwd met het oog op een verlenging van de levensduur of duurzame kwalitatieve verbetering (betonrenovaties, vervanging/ vernieuwing kantoorgedeelte op rwzi's).

Ook als boekwaarde € 0 bedraagt, blijft een vast actief opgenomen in de staat van activa (SVA) totdat het betreffende object uit bedrijf wordt genomen, wordt verkocht resp. wordt gesloopt.

- **Wanneer is sprake van exploitatie uitgaven**

Er is sprake van exploitatie-uitgaven wanneer een uitgave gericht is op het in stand houden van een actief, waarbij de levensduur niet wijzigt resp. waarbij de functie niet (ingrijpend) wijzigt (bijv. regulier onderhoud; vervangen van onderdeel om het object resp. de installatie gedurende de levensduur goed te laten functioneren).

Uitgaven worden in de volgende gevallen in de exploitatiefeer verantwoord:

- verbruiksgoederen, zijnde niet duurzame goederen;
- reguliere uitgaven voor kantoorinventaris (tafels, stoelen, bureaus, kasten) en automatisering (software, PC's, werkplekprinters), tenzij er sprake is van grote projectmatige vervangingen, uitbreidingen, aanpassingen, vernieuwingen;
- regulier onderhoud van objecten, zijnde uitgaven gericht op instandhouding van activa en het doen functioneren van activa, zonder dat daardoor de geplande levensduur van het totale object wordt verlengd, resp. de capaciteit wordt vergroot, resp. een functieverbetering wordt gerealiseerd:
  - o cultuurtechnisch onderhoud (terrein- c.q. groenonderhoud en reparaties c.q. vervanging verhardingen en omheining);
  - o civielbouwkundig onderhoud (schoonmaken, schilderen, reparaties, vervanging onderdelen bouwkundig gedeelte);
  - o elektromechanisch onderhoud (vervanging onderdelen, reparaties, schoonmaken in het elektromechanische gedeelte van de zuiveringstechnische werken en van het kantoorgebouw).

Punten van evaluatie met betrekking tot investeren en afschrijven

Punten beleidsnota Activa

In de beleidsnota Activa komen alle punten aan de orde die betrekking hebben op investeren en afschrijven.

De punten waarop is geëvalueerd en welke worden opgenomen in de beleidsnota Activa zijn:

- A. Afschrijftermijnen, grensbedrag voor aanmerken als investering;
- B. Welke kosten toe te rekenen aan een investeringsproject
- C. Wanneer wordt een project afgesloten en hoe gaan we om met sloop object
- D. Kosten onderzoek en ontwikkeling

De evaluatie op deze punten komt onderstaand aan de orde.

ad A: Afschrijftermijnen (beleidsnota Activa)

Ten behoeve van de evaluatie van de gehanteerde uitgangspunten is een vergelijking gemaakt met het beleid bij een 6-tal grote zuiverende waterschappen.

Onderstaand worden de huidige afschrijftermijnen van WBL weergegeven en vergeleken met de afschrijftermijnen volgens het Unie-model alsook de termijnen gehanteerd bij een 6-tal andere grote zuiverende waterschappen. De laatste kolom bevat het voorstel voor de nieuwe beleidsnota Activa.

	WBL - Nota financieel beleid 1.600.000 ve vanaf 2011	Volgens model Unie van Ws-en	Aa en Maas 1.137.200 ve vanaf 2014	HHR Delfland 1.427.000 ve vanaf 2016	Amstel Gooi en Vecht 1.632.134 ve vanaf 2016	Vallei en Veluwe 1.481.629 ve vanaf 2014	Rijn- land 1.523.000 ve vanaf 2013	Rivieren- land 1.187.000 ve vanaf 2016	WBL Voorstel NIEUW 1.600.000 ve vanaf 2017
Immateriële activa									
1 Onderzoek en ontwikkeling	exploit. tenzij			5 jaar	5 jaar	exploitatie	≤ 5 jaar	5 jaar	exploit. tenzij
2 Reorganisatie Waterschapsbestel	≤ 5 jaar								nt
3 Uitgaven i.v.m. afsluiten geldleningen	≤ 5 jaar		exploitatie	exploitatie	exploitatie	exploitatie	exploitatie	exploitatie	exploitatie
4 Software						5 jaar	5 jaar	5 jaar	5 jaar
Materiële activa									
5 Grond	0 jaar		0 jaar	0 jaar	0 jaar	0 jaar	25 jaar	0 jaar	0 jaar
6 Vervoermiddelen, apparaten en werktuigen	5 jaar	7 jaar	5 jaar	5 jaar		7 jaar	exploitatie	8 jaar	5 jaar
7 Machines en vaartuigen	5 jaar	7 jaar	5 jaar	10 jaar		7 jaar		8 jaar	5 jaar
8 PC's kantoorautomatisering	exploit. tenzij						exploitatie		exploit. tenzij
9 Bedrijfsgebouwen en woonruimten	30 jaar	40 jaar	40 jaar	40 jaar	30 jaar	40 jaar	40 jaar	30 jaar	30 jaar
10 Technische installaties in bedrijfsgebouwen en woonruimten	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar		15 jaar		5-10-15 jr	15 jaar
11 Veiligheidsvoorzieningen, telefooninstallaties (inrichting)	10 jaar	10 jaar	10 jaar	10 jaar		10 jaar		10 jaar	10 jaar
12 Kantoormeubilair in bedrijfsgebouwen en woonruimten (inrichting)	10 jaar	10 jaar	10 jaar	10 jaar		10 jaar		10 jaar	10 jaar
13 Transportleidingen en bouwkundig deel transportgemalen	25 jaar	30 jaar	30 jaar	30 jaar	40 jaar	30 jaar	25 jaar		30 jaar
14 Bouwkundige deel zuiveringsinstallaties en slibverwerking	25 jaar	30 jaar	30 jaar	30 jaar	40 jaar	30 jaar	25 jaar	35 jaar	30 jaar
15 Mechanisch deel installaties en gemalen	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar
16 Slibdrooginstallaties / slibverwerking (electro-mechanisch)	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar	15 jaar			15 jaar
17 Procesbesturing installaties (telemetrie) incl. PLC's	15 jaar	10 jaar	15 jaar	niet benoemd		10 jaar	10 jaar	niet benoemd	10 jaar
18 Automatisering incl. PC's procesbesturing	5 jaar	7 jaar	5 jaar	5 jaar		4 jaar	5 jaar	5 jaar	5 jaar
19 Overige materiële vaste activa	gebruiksduur	gebruiksduur	gebruiksduur	gebruiksduur	gebruiksduur	gebruiksduur	gebruiksduur	gebruiksduur	gebruiksduur
Grens voor onderscheid investering resp. exploitatie	> € 20.000		> € 75.000	> € 100.000	> € 250.000	> € 100.000	> € 50.000	≥ € 50.000	> € 50.000
specifiek voor vervoermiddelen, machines, apparaten, werktuigen					netto	> € 10.000			

Uit de doorgevoerde vergelijking blijkt dat voor de duur van afschrijven de economische afschrijftermijn wordt gehanteerd en de lineaire afschrijfsystematiek wordt gevolgd.

Economische afschrijftermijn: de verwachte gebruiksduur in jaren dat het betreffende object resp. een materieel actief zijn nut afwerpt.

Daarnaast is er de technische levensduur, waarmee de termijn is bedoeld waarin een object technisch kan blijven presteren, ongeacht in welke mate het object een nuttige bijdrage levert.

Op grond van de doorgevoerde vergelijking worden de volgende wijzigingen in afschrijftermijnen voorgesteld:

- verhogen van de afschrijftermijn van 25 naar 30 jaar voor het bouwkundige deel van transportleidingen en zuiveringsinstallaties. De afschrijftermijn van 30 jaar sluit enerzijds beter aan bij de termijnen gehanteerd bij de 6 grote zuiverende waterschappen en volgt anderzijds de reeds gehanteerde lijn om voor het bouwkundig deel van het bouwen volgens het Verdygo-concept een afschrijftermijn te hanteren van 30 jaar. Zo wordt rekening gehouden met een toekomst waarin investeren volgens het Verdygo-principe de overhand zal hebben;

- verlagen van de afschrijftermijn van 15 naar 10 jaar voor investeringen in procesbesturing. Deze verlaging sluit niet alleen beter aan bij de termijnen gehanteerd door de vergelijkingsgroep, maar sluit ook aan bij de praktijkervaring van het WBL. Gebleken is dat procesbesturing een kortere economisch gebruiksduur kent dan 15 jaar.

Financieel gevolg van wijziging van afschrijftermijnen:

Als gevolg van deze wijzigingen in de afschrijftermijnen dalen de kapitaallasten in de periode van de MJR 2017-2026 met gemiddeld € 271.000 per jaar.

Op deze kortere termijn levert dit een financieel voordeel op. Op de langere termijn mogelijk een financieel nadeel omdat over een langere termijn rentelasten moeten worden betaald; dit afhankelijk van de hoogte van de rentestand. In dit geval weegt echter zwaarder dat beleidsmatig wordt aangesloten op de afschrijftermijnen die al voor het Verdygo-concept worden gehanteerd alsook dat de vergelijkbaarheid met branchegenoten wordt verbeterd.

Tevens wordt voor het aanmerken van een uitgave als een investering, een verhoging van het grensbedrag voorgesteld van € 20.000 naar € 50.000. Reden hiervoor is voornamelijk het creëren van uniformiteit bij vergelijking met de waterschappen uit de gekozen vergelijkingsgroep en aansluiting zoeken bij de reeds bestaande praktijk voor WBL.

Financieel gevolg van wijziging van grensbedrag:

Als gevolg van deze wijziging dalen de kapitaallasten doordat minder uitgaven als investering worden aangemerkt, tegelijkertijd nemen de exploitatiekosten toe omdat deze uitgaven in de exploitatie moeten worden opgenomen. Gerekend over de periode van de MJR 2017-2026 is het effect nagenoeg nihil, omdat de per project in het MIP opgevoerde investeringsbedragen al groter zijn dan € 50.000.

ad B. Welke kosten toe te rekenen aan een investeringsproject (beleidsnota Activa)

Volgens de huidige nota Financieel Beleid is het volgende van toepassing.

In het algemeen geldt dat de verkrijgingprijs dan wel de vervaardigingprijs moet worden geactiveerd:

- de verkrijgingprijs is de inkoopprijs incl. directe kosten van levering, installatiekosten en toe te rekenen indirecte kosten van inkoop, opslag en bewaring;
- de vervaardigingprijs bestaat uit de directe out-of-pocket-kosten vermeerderd met kosten verbonden aan de inzet van projectmedewerkers voor de realisatie van bouwprojecten (tot deze kosten behoren de salariskosten van de medewerker, de aan deze medewerker verbonden indirecte kosten alsmede de aan realisatie van bouwprojecten gerelateerde overheadkosten binnen Bouwzaken). Ook de aan uitvoering van het bouwproject gerelateerde rentekosten (bouwrente) worden toegerekend. Aan voorbereidingsprojecten wordt géén bouwrente toegerekend. Het beleid is om bewust te kiezen voor het hierbij niet activeren van de kosten van ondersteunende afdelingen of kosten van andere units.

Daarnaast mogen exploitatiekosten die incidenteel gemaakt worden als gevolg van de uitvoering van een investeringsproject geactiveerd worden onder de volgende voorwaarden:

- op het moment van kredietvoting van het desbetreffende investeringsproject dient het optreden van tijdelijk extra exploitatiekosten onderkend te worden en moeten de verwachte extra kosten in het te voteren krediet worden meegenomen, te benoemen in een afzonderlijk deelkrediet voor dat project;
- bij het boeken van deze extra kosten ten laste van het project dient aangetoond te worden dat deze tijdelijk extra exploitatiekosten volledig het gevolg zijn van de uitvoering van het investeringsproject. Deze schriftelijke opstelling dient te worden geaccordeerd door de betreffende projectleider en de betreffende manager.

Bij activa met een verkrijgingprijs, zoals kantoorinrichtingprojecten, automatisering, meetapparatuur, auto's, etc., worden geen indirecte kosten van inkoop, opslag en bewaring toegerekend aan de activa.

In zijn algemeenheid geldt dat de volgende kosten kunnen worden toegerekend aan een investeringsproject:

- Voorbereidings- en plankosten
- Aan derden betaalde kosten voor realisatie van het project, o.a. kosten van gebruikte grond- en hulpstoffen, adviesdiensten, externe personele capaciteit, overige kosten rechtstreeks verband houdend met de aankoop resp. realisatie van het project
- Kosten verbonden aan de inzet van eigen medewerkers voor projecten
- Kosten verbonden aan de inzet van ingehuurd personeel voor projecten
- Rentekosten tijdens de bouw

Onderstaand worden de door WBL gehanteerde uitgangspunten op deze gebieden getoond en vergeleken met de uitgangspunten gehanteerd door een 6-tal andere grote zuiverende waterschappen. Als laatste staat het voorstel voor het nieuwe financieel beleid.

	WBL - Nota financieel beleid 1.600.000 ve vanaf 2011	Volgens model Unie van Ws-en	Aa en Maas 1.137.200 ve vanaf 2014	HHR Delfland 1.427.000 ve vanaf 2016	Amstel Gooi en Vecht 1.632.134 ve vanaf 2016	Vallei en Veluwe 1.481.629 ve vanaf 2014	Rijn-land 1.523.000 ve vanaf 2013	Rivieren-land 1.187.000 ve vanaf 2016	WBL Voorstel NIEUW 1.600.000 ve vanaf 2017
Activeren personele lasten									
a. urenbesteding projectmedewerkers - voorbereidingsfase	ja	ja, als dit leidt tot uitvoering	ja, als dit leidt tot uitvoering	ja, als dit leidt tot uitvoering	ja, als dit leidt tot uitvoering en bedrag > € 100.000	nee, met uitzondering van volledig gesubsidieerde projecten	nee	nee	nee, met uitzondering van volledig gesubsidieerde projecten
b. urenbesteding projectmedewerkers - uitvoeringsfase	ja	ja, bij omvangrijke eigen bijdrage	ja, van afd. Ontwerp en Realisatie, Grondzaken en inrichting	ja	ja, functionarissen van bouwafdelingen	nee, met uitzondering van volledig gesubsidieerde projecten	ja, per project vooraf functioneel bepaald. Anders alleen de projectleider	nee, met uitzondering van volledig gesubsidieerde projecten	ja, van project medewerkers
c. urenbesteding ondersteunende units	nee	nee	nee	ja, mits	ja, als opslag	nee	nee	nee	nee
d. urenbesteding personeel van derden	cf eigen personeel	cf eigen personeel	cf eigen personeel	cf eigen personeel	cf eigen personeel	cf eigen personeel	cf eigen personeel	cf eigen personeel	cf eigen personeel zie b.
Niet activeren uren personeel									
e. uren voor sloop- en opruimwerkzaamheden zonder renovatie (leidt niet tot een materieel actief)	niet benoemd	niet benoemd	niet benoemd	niet benoemd	niet benoemd	niet benoemd	niet activeren	niet benoemd	niet activeren
Activeren bouwrente									
f. bouwrente over tijdvak vervaardigd vast actief / looptijd langer 1 jaar	ja	ja, bij langer lopende bouwprojecten	ja	ja	ja, als project > € 5 mln en uitvoering > 2 jaar	nee	ja	ja	ja, als project > € 2,5 mln en uitvoering > 1 jaar
Start afschrijving na realisatie actief									
g. eerste oplevering voor 1 juli van enig boekjaar, betreffend boekjaar	ja		nvt	nvt	nvt	nvt	ja	nvt	ja
h. eerste oplevering vanaf 1 juli van enig boekjaar, opvolgend boekjaar	ja		nvt	nvt	nvt	nvt	ja	nvt	ja
i. het boekjaar volgend op het jaar van oplevering	nvt		ja	ja	ja	nvt	nvt	ja	nvt
j. in de maand volgend op de maand van ingebruikname	nvt		nvt	nvt	nvt	ja	nvt	nvt	nvt
Financiële grens voor onderscheid investering resp. exploitatie									
- Grens voor onderscheid investering resp. exploitatie	> € 20.000		> € 75.000	> € 100.000	> € 250.000	> € 100.000	> € 50.000		> € 50.000
- indien projectverantwoordelijke is afd. Ontwerp en Realisatie			> € 150.000						

Op grond van een evaluatie en de doorgevoerde vergelijking wordt voorgesteld om de uren besteed aan de voorselectie van investeringsprojecten niet toe te rekenen aan de investeringsprojecten:

- In lijn met de gedachtevorming rondom het MIP-proces wordt voorgesteld om de uren besteed aan de voorselectie van investeringsprojecten niet toe te rekenen aan de investeringsprojecten. In de fase van voorselectie worden projectaanvragen integraal beoordeeld en afgestemd. In de praktijk betekent dit dat de urenbesteding van eigen medewerkers en ingehuurd personeel aan voorselectie en beoordeling van aanvragen voor een investering, niet worden toegerekend aan investeringsprojecten. De geaccordeerde projecten worden opgenomen in het MIP, ter uitvoering door het team projecten. Het is vanuit die optiek logisch om alleen de uren te activeren, welke worden besteed aan de daadwerkelijke uitvoering van projecten.

Financieel gevolg van minder activeren van uren (vanaf 2018):

Als gevolg van deze wijziging daalt de omvang van de opbrengst geactiveerde personeelslasten met naar schatting € 300.000 per jaar. Het jaarlijks investeringsvolume daalt overeenkomstig met hetzelfde bedrag.

Voor de exploitatie levert dit op korte termijn een nadeel op. ; op de langere termijn een voordeel, vanwege de lagere afschrijvings- en rentekosten door een lager investeringsbedrag. Het te behalen rentevoordeel is echter afhankelijk van de hoogte van de rentevoet. Naarmate de rentevoet lager is, wordt het financieel verschil tussen beide varianten kleiner. Bij een lage rentevoet is het effect op termijn kostenneutraal.

Met betrekking tot het toerekenen van bouwrente aan investeringsprojecten wordt voorgesteld om het toerekenen van bouwrente te beperken tot investeringsprojecten > € 2,5 mln en met een bouwtijd voor uitvoering van het project langer dan 1 jaar. De gekozen financiële grens sluit aan bij het bedrag voor bestuurlijk relevante projecten en de 'bouwtijd langer dan 1 jaar' sluit aan bedrijfsmatig handelen om rentelasten alleen bij langer durende projecten toe te rekenen;

- Het gevolg hiervan is naar verwachting financieel beperkt en heeft vooral een administratief voordeel. Naar verwachting wordt de beheersbaarheid van deze rentecomponent hierdoor beter en hoeft bij de

kredietaanvragen voor kleinere projecten geen rekening te worden gehouden met kredietruimte voor bouwrente.

Financieel gevolg van toerekenen minder bouwrente:

Als gevolg van deze wijziging daalt de geactiveerde opbrengst bouwrente tot circa € 200.000 (een verlaging t.o.v. het niveau in de MJR met € 150.000). Voor hetzelfde bedrag daalt ook het jaarlijks uitgavenniveau aan investeringen.

Voor de exploitatie levert dit op korte termijn een nadeel op; op de langere termijn een voordeel, vanwege de lagere afschrijvings- en rentekosten door een lager investeringsbedrag. Het te behalen rentevoordeel is echter afhankelijk van de hoogte van de rentevoet. Naarmate de rentevoet lager is, wordt het financieel verschil tussen beide varianten kleiner. Bij een lage rentevoet is het effect op termijn kostenneutraal.

Ad C. Wanneer wordt een project afgesloten en hoe gaan we om met sloop object

Ten aanzien van de doorlooptijd en het afsluiten van een project wordt het volgende voorgesteld:

- de doorlooptijd van een project is begrensd in de tijd, met een maximale doorlooptijd van 5 jaar;
- een project kent een vooraf bepaald startmoment van uitvoering en een vooraf bepaald uiterlijk realisatiemoment; wijzigingen in deze momenten worden formeel vastgelegd;
- wanneer een project gereed is resp. in exploitatie wordt genomen, dan wordt dat kenbaar gemaakt middels verklaring ingebruikname;
- 5 jaar na het bepaalde startmoment wordt het krediet voor het project automatisch afgesloten, tenzij afwijking hiervan formeel wordt vastgelegd.

Reden voor deze wijziging van het beleid is om meer sturing te krijgen op het volume aan onderhanden projecten en het aantal langlopende projecten te reduceren.

Met betrekking tot het wel / niet slopen van niet meer in gebruik zijnde installaties is nog geen beleid geformuleerd. Voorgesteld wordt om in dezen als beleid te formuleren dat een installatie of een installatie-onderdeel welk definitief buiten gebruik is resp. wordt gesteld, binnen 3 jaar daadwerkelijk te slopen.

ad D. Kosten onderzoek en ontwikkeling

De kosten van onderzoek en ontwikkeling kunnen worden geactiveerd indien (art 4.63 Waterschapsbesluit):

- de investering naar verwachting technisch uitvoerbaar is;
- de investering in de toekomst nut zal genereren; en
- de uitgaven die aan de investering zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Aanvullend geldt hierbij dat een onderzoek concrete maatregelen tot gevolg moet hebben om voor activering in aanmerking te komen. In dit kader is het van belang onderscheid te maken tussen investeringen in onderzoek en ontwikkeling en voorbereidingskosten.

Hierbij wordt de volgende beleidslijn gevolgd:

- als onderzoek en uitvoering direct met elkaar verweven zijn, worden de onderzoekskosten als voorbereidingskosten behandeld en uiteindelijk toegevoegd aan het gekoppelde investeringsproject (kosten van onderzoek en ontwikkeling, voorbereiding en planvorming voor zover direct verband houdend met de uit te voeren maatregelen);
- als het onderzoek volledig losstaand van de realisatie van maatregelen wordt uitgevoerd, dan worden deze onderzoekskosten conform het huidige financieel beleid ten laste van de exploitatie gebracht.

Punten beleidsnota Reserves en Voorzieningen

Voorzieningen

- a. Voorzieningen worden gevormd voor onvermijdbare toekomstige uitgaven waarvan tijdstip en omvang nog niet exact bekend zijn. Op grond van de Waterschapswet worden voorzieningen gevormd voor:
  - i. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar welke omvang wel redelijkerwijs kan worden ingeschat;
  - ii. op balansdatum bestaande risico's met betrekking tot bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
  - iii. kosten die in een volgend jaar gemaakt zullen worden, indien het kosten betreft die hun oorsprong vinden in het lopende of voorgaande jaar en indien de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren.
- b. Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen, die te zijner tijd schulden kunnen worden. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen die samenhangen met een onregelmatige spreiding van de kosten over de diverse jaren, zoals bijvoorbeeld de kosten van groot onderhoud.
- c. Verder kunnen voorzieningen een schatting betreffen van de lasten die voortvloeien uit de bedrijfsvoering, zoals bijvoorbeeld een reorganisatie.

Voor de gevolgen van toekomstige gebeurtenissen, die niet in causaal verband staan tot de huidige bedrijfssituatie, kunnen geen voorzieningen worden gevormd.

De voorzieningen moeten dekkend zijn voor de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld (niet meer en niet minder). De verplichtingen zijn gebaseerd op actuele beheersplannen (op het gebied van onderhoud) en actuele geïnventariseerde verplichtingen (personeel en overig).

De onderbouwing, de planning van de uitgaven en de voeding van de voorzieningen zijn in de beheersplannen samengevat en in de tijd uitgezet. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de benodigde omvang van de voorzieningen bepaald en worden de toekomstige dotaties herijkt.

Het WBL onderkent op dit moment de volgende voorzieningen:

- voorziening mobiliteit
- voorziening persoonsgebonden basisbudget

Reserves

WBL beschikt over een algemene reserve ten behoeve van het opvangen van benoemde onvoorziene risico's. De algemene reserves zijn reserves die primair dienen als weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's. De minimale omvang van de algemene reserve is mede afhankelijk van de mogelijke risico's en berekende waarde voor kans van risico maal financieel gevolg.

Het WBL kent op dit moment alleen de algemene reserve voor het opvangen van mogelijke risico's benoemd in de kadernota risicomanagement.

Punten Treasurystatuut

Het beleid voor financiering van de investeringsuitgaven is als volgt:

Voor de permanente financiering van investeringen wordt extern vreemd vermogen aangetrokken. Dit gebeurt niet per project, maar voor het totaal van de uitgaven op WBL-niveau (totaal financiering). Hiervoor worden - op grond van een liquiditeitprognose op jaarbasis - geldleningen afgesloten die via de kapitaalmarkt worden verworven. De looptijd van de leningen is afgestemd op de gemiddelde gebruiksduur van de te financieren investeringen. Ter beperking van het renterisico is het percentage van de verschuldigde rente over de gehele looptijd vast; tussentijds vindt er geen renteherziening plaats.

De looptijd van de geldleningen wordt daarbij afgestemd op de gemiddelde gebruiksduur van de investeringen. Binnen een boekjaar worden de uitgaven - binnen de toegestane grenzen van de kasgeldlimiet - tijdelijk gefinancierd met kort geld, aangezien dit voordeliger is dan financieren met langlopende leningen

De verschuldigde rente van financiering, zowel die voor de lange als de korte behoefte, komt ten laste van de exploitatie en wordt deels - op basis van het voor dat jaar geldende rentepercentage - als bouwrente toegerekend aan onderhanden investeringsprojecten met een looptijd langer dan 1 jaar.

De wijziging die ten opzichte van het bestaande beleid is doorgevoerd in het onderhavige Treasurystatuut betreft de implicaties van de regelgeving op het gebied van schatkistbankieren.